

NAGY GABRIELLA

Értelem és érzelem a Hazai-novellákban

Hazai Attila író társam volt, együtt indultunk 1990 táján Lengyel Péter írói műhelyében az ELTE BTK esztétika szakán.¹ Korai műveinek keletkezéstörténetébe, Hazai észjárásába és munkamódszerébe ezeken az alkalmakon volt módom valamelyest betekinteni. Értő kritikák, tanulmányok sora és egy monográfia is hozzájárult a Hazai-életmű megértéséhez és elhelye-

¹ *(Személyes széljegyzet)* Hazai Attilával 1990 és 1993 között az ELTE Esztétika Tanszékének Szerb utcai épületében rendezett írói műhelybe jártunk – az első magyarországi kreatívírás-kurzusra, melyet Lengyel Péter tartott. Olyanokkal, mint Erdős Virág, Csejdy András, Bence Ottó, Fejér Balázs, Harangi Andrea, Hamvai Kornél, Köves Viktória. Ezeken a szemináriumokon hetente egyszer ültünk össze, kocsmákban folytattuk, vagy valamelyikünkknél, pár alkalommal, 1993-ban Hazai Nádor utcai lakásában is, a Mozgó Világ szerkesztősége fölött.

Hazai első könyve, a *Feri: Cukor Kékség* az írói műhely ideje alatt, 1992-ben jelent meg, első novelláskötete, a *Szilvia szüzessége* később, 1995-ben, de a novellák korábban, a '90-es évek elején születtek. A *Matrica nyolcas* címűre konkrétan emlékszem, szerepelt a feladatra írt, megbeszéltek művek között. Hazai 1991-től, már a műhely alatt elkezdett rendszeresen publikálni. A legtöbb novellája a régi Magyar Naplóban látott napvilágot (főszerkesztő Dérczy Péter, prózarovat: Németh Gábor). Összesen hét novellája jött itt ki (olyanok, mint például: *Pihenés*, 1991. november; *Matrica nyolcas*, 1992. január; *A lihegő állat és a barátjánője*, 1992. május; *A pulóver*, 1992. december). Hazai a műhely alatt még angol szakos, 1992-ben fejezte be az egyetemet, Géher István tanítványaként. Az írói műhely kezdetén 23, első regénye (és kötete) megjelenésekor 25 éves volt. Prózaírónak – lehet mondani – korai indulás. „Viszonylag könnyen ment az eleje a pályámnak, a Géher percek alatt elintézte, hogy a *Feri: Cukor Kékség*-ből könyv legyen” – nyilatkozta a Magyar Narancsnak. „Aztán kezdődtek a bajok...” – folytatta. A sorsdöntő pillanat nem a regény, hanem *A pulóver* című novella megjelenése volt a Magyar Naplóban (illetve elhangzása a Magyar Rádióban), ahol Lengyel Péter mutatta be a következőképpen: „Hazai Attila, most már: tiszta leírások, pontos viszony a tényekkel. Legfőbb írói adománya színes és egyben kemény egyénisége, a megtörhetetlensége, az elszánt hivatásos macacssága. Világa legtöbbször keserű, véres-gennyes, vagy csak az érzéketlenig fásult – szuverén világ. Végletesen idegen tőlem – és rendkívül sokra becsülöm azt, aki megteremti, aki ezzel végigmegy az útján. Elszántan mondja a magát, meg van győződve az igazáról, dolgozik – ez a legtöbb.” (Lengyel Péter a műhelyből csak három embert mutatott be.) Ez volt az indulás. A lap alján jegyzet: *A szerző A pulóver és más történetek* című készülő kötetéből, Cserépfalvi, 1993, Könyvhét. A novellák aztán más címen (*Szilvia szüzessége*) két évvel később, 1995-ben jelentek meg, a Keresztury Tibor és Kőrösi Zoltán szerkesztette JAK-füzetek sorozatban.

Viszonylag szorosan követtem tehát Hazai Attila pályájának indulását és további alakulását a '90-es években. A Magyar Napló-publikációkkal párhuzamosan érdekes, hogy a többnyire az írói műhely tagjaiból álló Törökfürdő folyóirat Hazai Attilától először csak 1997-ben közölt írást (a *Budapesti skizó* egy részletét). Adalékként hozzátésem (elsősorban azoknak, akik a *Skizó* többi részével egyidősként mint előrehaladást üdvözlik): a betétnovellaként funkcionáló, regénynek indult, majd elakadt *Szekeres fejfájása* emlékeim szerint a műhely idején készült, Hazai nem tudta sem folytatni, sem befejezni, sem kidobni, érezte, hogy novelláskötetbe nem illik, annál nagyobb ívű, jelentősebb teret kívánó darab, mindenképp használni akarta, így került a *Skizó*-ba.

zéséhez, ezért írásommal pusztán olyan nézőpontokat igyekszem továbbgondolásra felkínálni, amelyek számomra támpontot jelentenek a Hazai-művek olvasásához.

Írásomban a novellákra koncentrálok. Ha végigtekintek a csonka életművön, *A pulóver* kellette, sokáig fodrozódó irodalmi vitáig egy öntörvényű, tehetséges, fiatal szerzőt látok, akinek első könyve, a *Feri: Cukor Kékség* véleményem szerint üdítő blöff volt („Ez a könyv pusztán önkielégítés. Nincs köze sem a valósághoz, sem az élet nagy dolgaihoz”), a második, a *Szilvia szüzessége* (a továbbiakban SzSz) reményekre jogosító mű, majd a *Budapesti skizó* után, amit kiveszek most a sorból, a *Szex a nappaliban* (a továbbiakban SzN) határozott félre-csúszás. Az utána következő hosszú hallgatás és a befejezetlen regény szintén valaminek a megakadásáról beszél. Nem érthetem ezt másként, mint szellemi, technikai, de legfőként motivációs kifulladás-ként, amely feltehetőleg nem véletlen ment végbe, és nem független a jelen vizsgálódás tanulságaitól sem.

Ha a Hazai Attila írásaival kapcsolatos első gondolataimat felidézem, elsőként két, ebben a kontextusban furcsán hangzó szó jut eszembe: *értelem és érzelem*. Szövegolvasási tapasztalataimat ezúttal e köré a két fogalom köré csoportosítom. Azon túl, hogy Hazai prózáját a legkevésbé sem kívánom Jane Austen regényével egy lapon említeni (bár termékeny vizsgálati szempont lehet az eredeti cím – *Sense and Sensibility* – által felkínált jelentések mentén beszélni róla), már hallom a prózáját elutasítók válaszát: na, ez a kettő az, ami Hazainál nincs. Mondják: fásult, a világban rendszert, értelmet nem látó, érzelmeket nem mutató figurák végznek értelmetlen tevékenységeket, folytatnak értelmetlen párbeszédeteket, majd ez az álló- vagy lassú mozgókép hirtelen és váratlanul átcsap valami teljesen értelmetlen, logikusan semmiből nem következő eseménybe. Az érzelemmentesen elbeszélte történeteknek (melyek valójában antitörténetek) nincs okuk, céljuk, rétegzettségük, a szereplők viselkedésében, noha felfedezhetünk emocionális jegyeket, cselekvéseik rugói nem értelem és érzelem, hanem vagy nincsenek, vagy ha vannak, akkor leginkább testi vagy fizikális szintre jutó pszichés kényszerek (belső feszültség, fojtogató indulatok). Ahogy Szabó Gábor elemzőn összefoglalja monográfiájában: „Hazai szövegeinek motorját (...) korántsem a jelentéskultúra (...) önreferenciája, vagyis az értelem és a tudat fűti, a művek szerveződésében, építkezésében, megmutatkozásában a karteziánus jelkultúra efféle racionalitás-fétise érezhetően érvényét veszti. Ezekkel szemben válik a szövegek kitüntetett mozgatójává a pusztán jelenlétében megmutató test, amely Hazai novelláiban nem értelem-, hanem térviszonyulásain keresztül kapcsolódik a világhoz”.²

Vagyis: a fenti, – a monográfia kivételével – nyilvánvalóan sommás, leegyszerűsítő értelmezések ellenében fontosnak tartom e két fogalom jelenlétének vagy épp hiányának (hiányban való jelenvalóságának), szervezőerejének, szerepének sokoldalú vizsgálatát Hazai novelláiban.

Értelem

A Hazai-elbeszélők rendre hangoztatják, hogy „Az élet teljesen értelmetlen” (*Stílus*, SzN, 105). Magyarázatot is kapunk: „Mégis miből fakad az élet értelmetlenségébe vetett hitem, mennyire biztató, érdekes, izgató ez a gondolat. Mitől van az, hogy ha rájövök: az élet értelmetlen

² Szabó Gábor: *Jelenlét nyomokban – Hazai Attila-olvasó*, Pesti Kalligram Kft., Budapest, 2017, részlet: Műút, 2015. október 16. (<http://www.muut.hu/?p=15343>)

(...) nos, akkor miért van az, hogy ezt úgy élem át, mintha tényleg fontos dologra lyukadtam volna ki?” Sőt, az eszmefuttatásba az olvasó is bevonódik: „Miért, szerintetek van lényeg?” (*A bivaly, a tigris és az oroszlán*, SzN 23). Ez a felfedezés, a lét értelmetlenségének beismerése Hazai számára inspiratív kiindulópontot (is) jelent: „Mit is mondhatnék még? Itt befejeztem. Vagy csak most kezdem el a szöveget, a szövegelést?” Az értelemnélküliség és az értelemkeresés hiábavalóságának belátása után az írás, az irodalom művelése Hazai elbeszélői számára nélkülözhetetlen szellemi és fizikális tevékenység. Vagyis mégis volna értelem, a látszólagos önellentmondás feloldása, hogy az irodalmi műben, a megalkotott életben az életről tett kijelentésnek mint nyelvi konstrukciónak és magának a létrehozásnak, a megalkotás folyamatának volna értelme.

A *Szex a nappaliban* kötet címeiben is tematizálja a gondolkodás műveleteit: *A logika felosztása, Gondolatok, Stílus, Az ötlet*. A kötet kedvelt hivatkozási pontjai a sztoikusok, előszere-ttel utal az ókori bölcselkedőkre (például „Egy ókori bölcselő szerint nagyon rossz ötlet volt az írást feltalálni. Megalázza a gondolkozást, visszafejleszti az emlékezőtehetséget, veszélyezteti az emberek tekintélyét” – SzN, 116). Ám ezek a hivatkozások szándékoltan komolyan vehetetlenek. Mint egy interjújában³ maga is elmondja, egykori barátnője filozófiát tanult, a Hazai Ízek kétszemélyes zenekar dalszövegei így születtek Szent Ágoston időelméletéből, Hérakleitosz töredékeiből és David Hume gondolataiból. A szöveg inspirációs forrása feltehetően jórészt máskor sem csupán az olvasott szöveg, sokkal nagyobb arányban érkezik egy élethelyzetből, élményből, hallomásból.

Talán hasonló okok miatt van, hogy Hazai markánsan nem támaszkodik semelyik irodalmi hagyományra sem, pontosabban majd’ mindegyikből táplálkozik, és majd’ mindegyiket elveti. A szöveggel – a szövegalkotó technikákkal –, a szereplőkkel, elbeszélővel és az elbeszélésbe meghívott, szövegalkotásba bevonni kívánt olvasóval való játék, a hagyományosan értett történet megszüntetése, a posztmodern reflexiók technikák kifordítása és felüllicitálása arról árulkodik, hogy számba veszi saját előzményeit, de tudatosan nem kacsint azokra vissza. Interjújában feleleget pár író, akik hatással voltak rá. Ilyen James Joyce, Hemingway, Carver, Cheever, két utóbbit fordította is, és szokás Bret Easton Ellisszel rokonítani. Annyi bizonyos, hogy a magyar ellenében sokkal inkább angol és amerikai tradíciók jelenléte körvonalazódik írásaiban. Úgy érkezett tehát a magyar irodalmi színtérre, hogy a magyar irodalmi hagyományt (beleértve a kortársat is) megemésztette és kiköpte, avagy tudomást sem véve róla nagyvonalúan átugrotta. Lehet mondani, hogy tudatosan zárta el magát az előzményektől, mert szándéka volt megtalálni egyfajta nullpontot, amelyről a legelemibb szinten lehet újragondolni az irodalmi művet műfaji, nyelvi, alkotástechnikai, befogadás-lélektani és számos más szempontból is. Ehhez pedig arra volt szüksége, hogy kizárólag magából merítsen, a saját érzelmi, szellemi és fizikai lényét használja eszközként, és zsigerelje, fordítsa ki a mű kedvéért.

Az újragondolásban olyan meglepő, gyermekien elemi szintekre jut, mint például a mű (az írás) születéseseményének vizsgálata. A *Zebrák és éttermek* című novellában írja: „Meg kellene találni nyílni, valamilyen irányban (...), elmondani azt, ami történt. (...) Mikor kezdődik

³ „Én mondjuk szeretek érthetően fogalmazni” (Szőnyei Tamás interjúja Hazai Attilával), Magyar Narancs, 1997/31.

(http://magyarnarancs.hu/belpol/en_mondjuk_szeretek_erthetoen_fogalmazni_hazai_attila_iro-63513)

el egy törés, egy szakadás, mikor alakul ki egy olyan pillanat, amikor hirtelen kifejező leszel, amikor megmutatod, hogy valóban mondott, tett valamit egy ember?” (SzN, 102). Az elmélkedés tárgya itt a pillanat, amikor a rögzítés túlmegy a pusztá dokumentáláson, és írásmű/műalkotás születik, vagyis valójában – a műre vonatkoztatott – lét és nemlét kérdéseivel találkozunk.

A műbe, az alkotás/létrehozás folyamatába zárt értelmén és az értelem keresésén túl („csak mondjuk tényleg jó lenne, ha valami értelmes dolog, valami érdekes vagy rejtelmes ügy, feladat állna előttem” – SzN, 71–72) azonban mintha mégis találna valamit, ami értelemként kijelölhető. Ez a folyamatosan, visszatérő elemként megjelenő „minden tökre rendben lesz” mantrája. Annak feltételezése, hogy volna olyan állapot, amely helyreállítani képes a rendet: „Azt akarja, hogy minden álljon helyre, fogadják el őt olyannak, amilyen, hagyják, hadd bölcselkedjen, ő már megtette a magáét. Ezután is rendszeresen fog fürdeni, szeresse őt egyvalaki, és ő is legyen képes folyamatosan és nagy erővel szeretni. Lássá be a másik, hogy szükséges az együttlét. (...) Az életben tiszta érzésekre, átlátható, érthető dolgokra van rendkívül nagy szükség. Én úgy akarok élni, hogy mindent tudjak előre, hogy a legfontosabb dolgaimban ne érjen soha meglepetés” (SzN, 119). Ellenkező esetben a céltalanság és értelemhiány összeomláshoz és önmegsemmisítéshez vezet: „Akinnek egyszer már kiirtották a családját – akármilyen régen történt –, könnyen felborulhat a bioritmusa. Sőt, szabálytalan időközönként komolyabb szorongásai is kialakulhatnak. Az ilyen embert nem könnyű meggyőzni arról, hogy a világ nem képmutató. Hogy a világ tulajdonképpen jó. Hogy létezik igazság, és az életnek lehet valamiféle értelme. Az ilyen embernek – és többé-kevésbé ilyen volt Nácisz is – olykor kételyei merülnek fel önmagával, a vallással, a szabadsággal s a jogrenddel kapcsolatban.”⁴

Hazai világában az irodalmi mű feladata lenne a világból hiányzó értelem visszakeresése és újrakonstruálása. Ám nem elég, hogy az (el)beszélőszerepben megjelenő én a művön belül, abba bezárva kísérli meg újraalkotni ezt az értelmet a létrehozás gesztusában, Hazai a folyamatot és hatását művön túlra is kiterjesztené. Az ő ideálja szerint (amit feltételezhetően a kritikák ellenében ír): „...azon kulturális régiókban és kulturális rétegekben, ahol nincsenek kialakult interpretációs szabályok, illetve csak elvétve jelentkeznek a megértést irányító interpretációs és dramaturgiai sémák, ott többnyire a bevezetőben feszegetett klasszifikációs analízis nagy áttörést lehetővé tévő szabad pályája, vagyis egy önfejlesztő és egy befogadóorientált, befogadó által irányítható folyamat indulhat el, mely a továbbiakban tetszőleges formában folytatható. A megértés tisztázatlansága tehát tágítható, megszakítható és elérhető keretek között zajlik, ráadásul hatékony módon tágítható” (SzN, 89).

Ennek fényében gondolom azt, hogy Hazai művei sokkal inkább lelenek otthonra egy avantgárd/neoavantgárd gesztus-, koncept- és akcióművészeti határterületen, mint pusztán az irodalom terepén. Érdekes Hazaival párhuzamosan újraolvasni például Hajas Tibor, Erdély Miklós néhány szövegét. Izgalmasnak tartanék egy ilyen szempontú vizsgálatot Hazai műveivel kapcsolatban. Elég csak Erdély tézisműveire gondolni, semmiről vallott nézeteire („Most aztán tényleg minden érzékletességet félretéve: minden semmik nem valaminek a hiányaként nincsenek, hanem mindentől függetlenül, nem negatívumként, hanem érintkezéssel, semmilyen lehetőséggel nem érintkezve és véglegesen. Az egyetemes semmi örökre

⁴ Hazai Attila: [*Hogy mi az, hát csak kinéztem*], *Élet és Irodalom*, 2001. szeptember 21. (<https://www.es.hu/old/0138/irodalom.htm>)

és véglegesen sérül bármitől, ami nem az”) vagy például arra a *Demokratikus festmény* című, 1984-es akcióra, amelyben a művészek, hogy ne legyen olyan éles a különbség előadók és közönség között, tüllel betakarják magukat, és minden további lépést megszavaztatnak a közönséggel.

Érzelem

Az érzelmek, főleg a műben megnyilvánuló érzelmek kérdése jóval bizonytalanabb, homályosabb terep, mint az értelemé, ugyanis egyrészt ehhez több tudományterület terminusaival felvértezten kellene a művekhez, irodalmi szövegekhez közelíteni, másrészt sehol nincs az megírva, hogy ne születhetne jelentős irodalmi mű a szereplők érzelmi életének, a személyiség emocionális struktúrájának (legalább viszonylagosan) differenciált ábrázolása nélkül.

Kezdetnek tegyük fel, hogy az olvasói tapasztalataink szerint érzelemmentesnek tűnő, sokszor kíméletlen, sőt kegyetlen elbeszélő bevallottan szeret egyenesen, érthetően fogalmazni. Ez a nyelv szintjén úgy valósul meg, hogy a szerző nem sokat szöszöl a mondattal, a szavakkal, nem öntetszeleg a nyelv szépségében, megkérdőjelezi a mondat tökéletességét mint felsőbb entitást, a nyelv számára eszköz, amivel közlünk valamit, noha – mint mondja – lehetnek „szép fodrai meg díszei”. A neutrális nyelv behatárolja az ábrázolt világ léptékeit, és bár élt, erőt és súlyt ad a szövegnek, megfosztja sokrétűségétől és bonyolultságától a szereplők személyiségét és gondolkodását. Az elbeszélő megfosztása az érzelmektől egy komplexebb redukációs eljárás része, létrehozhatna egy viszonylagosan távoli, megfelelő rálátást biztosító nézőpontot, amelyből a mesélő szemlélődhet, és objektív képet alkothat, ám Hazainál nem erről van szó. Hazai énelbeszél akkor is, amikor egyes szám harmadik személyben beszél. Egy szereplője van: önmaga. Elbeszélője mélyen benne van a novellák világában, részt vesz, beleszól, gondolkodik, helyzetjelentést ad aktuális fizikai állapotáról, fantáziáiról, zsigeri késztetéseiről, olykor valamiféle, többnyire nem a történet alakulásával kapcsolatos érzéseiről. Ezzel egyidejűleg képes szenvtelen, érintetlen maradni vagy annak látszani, mert nem szelektál a lejegyzésre ítélt vagy méltatott események között, megszünteti a fókuszot, a tekintete pusztán vándorol, mint egy térfigyelő kamera, sehová nem szegeződik. Hazai novelláiban bármiről esik szó, az elbeszélő ugyanabban a tónusban mondja el, ugyanazzal a blendével veszi az egymással mellérendelt viszonyban álló történéseket – ekként a gyilkosság/öngyilkosság eseménye egy szintre kerül az ürités eseményével. Temérdek idézetet lehetne hozni testi/zsigeri tapasztalatok megjelenítésére még, ezekben egyszerre látja magát kívülről, mint egy bogarat, és éli át az eseményeket – kommentár, értékelés, előjelek és valódi szenzualitás nélkül.

Hazai szereplői, ahogy egyik novellájában írja, „formátlan kedvűek”, „elhomályosult szándékúak” és „csüggedtek” (SzN, 67). Az érzelmeket indulatok, a kedély/kezd és a test tapasztalatai helyettesítik. Az érzések hiányából fakadó kínzó, feszítő idegességre legjobb példa *A pihenés* szereplőjének története: „Tudtam, hogy nem csak nem érzek a bőrömmel, elpárolgott a szaglásom és az ízlelő képességem, de hallani se hallok, ráadásul képtelen vagyok megszólalni. Érzéketlen süketnémaként zoknit húztam vérző lábamra, beléptem a fekete bőrcipőmbé. A kemény kéreg minden kaparás, reszelés nélkül engedte magába süllyedni a sarkam. Leültem az asztalomhoz, és kiborítottam a bögrét, amiben az aprópénzeket tartom. Tervet eszeltem ki. Lényege az volt, hogy lemegyek az utcára, és minél gyorsabban megveretem magam” (SzSz, 106).

Hazait olykor az alkotás létrehozásakor is indulat vezérli, a *Szex a nappaliban* darabjain gyakran tetten érhető a privát inspiráltság, mely irreleváns, irodalmon kívüli, sőt bántó nyomot hagy a novellákon. Bár egy nyilatkozatot nem kérhetünk számon a művön, Hazai radikálizmusának és motiváltságának megmutatásához hasznos idézni: „*A pulóverrel* tényleg volt egy olyan célom, hogy megbocsáthatatlan legyen, nem tudom megmagyarázni, miért. Van egy ilyen dolog velem, hogy az egész magyar kulturális életet, azokat, akik ezt az egészet képviselik, megátalkodott gazembereknek tartom, akiknek a hasát a saját puskám csövével kéne szétszaggatni. Nem tagadom, hogy ez a világképből fakadó indulat befolyásolt néhány novellám írásakor.”⁵

Hazainál tehát az egymásnak ellentmondó gondolatok és gondolatszilánkok csatája és a test működéséből következő biokémiai reakciók a novellák tárgyai. Kíméletlen öngyöttrés, de nem önelemzés, inkább viviszekció tanúi lehetünk, amely nem igényli a személyiség rétegzettségének, lelki struktúrájának, emocionális viszonylatainak ábrázolását. A távolságtartást – amely Hazai novelláinak erénye – egyfajta szakadás eredményezi. A gondolati és az indulati szint között-mellett ugyanis nincs más. Ebből származhat a hideg, sőt rideg, szenttelen elbeszélés és az átmenet nélküli vadság, állatiasság, amit részben a „humánnumfogalom” átirásának is nevezhetünk. Ebben a köztes térben, ezen az üres helyen hiányként tárulna fel az, ami véleményem szerint képes lett volna továbbblendíteni az önmagába zárult szövegvilágot.

Egy napló részletével zárom, melyet Hazai 2004-ben a *Literának* írt: „Azt gondolom, hogy a boldogság tulajdonképpen egy szervünk, csak nehéz kimutatni, hogy mikor fejlődött ki, és pontosan hol helyezkedik el a testben. Olyannak képzelem, mint a mandulámat vagy a vakbelenet. Ez is egy használaton kívül helyezhető szerv, ami ha nincsen, akkor is tovább élek, sőt, hiányának még az az előnye is megvan, hogy nem fog begyulladni. Ha nem gyullad be, akkor nem fogok túl magas hőfokon égni, nem lesznek erős érzelmeim, és így nem lesz melankolikus fázisom sem. A boldogtalan ember egyfajta nyugodt, kizökkenhetetlen, a sztoikusok szerint egészséges, kerek és üdvözítő közönnyel, illúziók nélkül szemlélheti a világot. Egy dologban azonban a boldog és boldogtalan, a minimalista és maximalista emberek is megegyezhetnek, amit egy régi magyar haiku ekképpen fejez ki: »Viszket a seggem megvakarom, mégpedig ott, ahol én akarom.« Csakhogy amíg a boldogtalan ember a viszketés okozta szenvedést éli át, addig a boldog ember értékelni tudja a megvakarás okozta örömeit is.”⁶

⁵ Magyar Narancs, ld. uo.

⁶ Hazai Attila: *...melyben előtanulmányokat végez egy lektori jelentéshez, s a boldogság szervét is vakargatja*, *Litera*, 2004. szeptember 2. (<http://www.litera.hu/netnaplo/melyben-elotanulmanyokat-vegez-egy-lektori-jelenteshez-s-a-boldogsag-szervet-is-vakargatja>)